

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Iohanne, Septimo Hvivs Monasterii Abbate; qui præfuit annis 12.
mensibus 4. diebus 21. & gestis illius temporis circa hunc locum.

urn:nbn:de:0128-1-17336

MCCLI.

Anno suo xxxviii. Iuanus abbas huius monasterij Ecclesiam S. Gregorij martyris reedificare cepit, missoque Priore suo cum certis fratribus ad Hugonem Cardinalem, Presbyterum S. Sabinae, Apostolicae sedis Legatum, qui tunc apud Bingas morabatur, huiusmodi ab eo indulgentias obtinuit.

In uersis Christi fidelibus per Alemanniam constitutis, ad quos ista littera peruenierint, frater Hugo misericordiae diuinae, tituli S. Sabinae Presbyter Cardinalis, Apostolicae sedis Legatus salutem in Domino. Quoniam (ut ait Apostolus) omnes stabimus ante tribunal Christi, percepturi prout in corpore gessimus, siue bonum fuerit siue malum, oportet nos extreme diem missionis misericordiae operibus praenire, ac aeternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu, recolere debemus in caelis firmam spem fiduciamque, tenentes, quoniam qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus etiam metet uitam aeternam. Cum igitur (sicut dilecti filij Prior & conuentus monasterij S. Martini in Sponheim, ordinis S. Benedicti, Moguntinae diocesis, nobis intimare curauerunt) iidem capellam suam S. Georgij in Dalen nimia vetustate consumptam reaedificare inceperunt opere sumtuoso: & ad id propria sibi non suppetant facultates, omnes vos Christi fideles monemus & exhortamur in Domino, ac in remissionem uobis iniungimus peccatorum, quatenus de bonis, uobis a Deo collatis, pias elemosynas & grata eis charitatis subsidia erogetis, ut per subuentionem uestram dictum opus consummari valeat, & vos per haec & per alia bona, quae Domino inspirante feceritis, ad aeterna possitis gaudia peruenire. Nos autem de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum, eius auctoritate confisi, omnibus uere poenitentibus & confessis, qui eis ad hoc manum perrexerint aduocem, xl. dies de iniuncta poenitentia misericorditer relaxamus, quas multi * per quatuordecim districtius inuicemus, eas, si secus actum fuerit, carere uiribus decernentes. Datum Pinciae 12. calend. Augusti. Pontificatus Domini Innocentij Papae 4. anno 9. Itaque ecclesia S. Georgij, hoc anno reaedificari coepta non fuit consummata. Nam solus choris, ubi est altare, relictus fuit, caetera pars ecclesiae imperfecta remansit usque ad tempora Iohannis abbatis, sicut supra dictum est anno luani xxxi.

Eodem quoque anno Christianus Archiepiscopus Moguntinus obiit, cui Gerardus successit annis nouem. Eodem anno Iuanus Abbas infirmari cepit ad mortem.

MCCLII.

Hoc anno, qui fuit luani abbatis xxxix. & ultimus, obiit deuotissima Christi uirgo Iutta 14. calend. Aprilis, quae olim fuerat pedissequa beatae Helizabetae Langrauiuae Thuringorum, de qua supra dictum est. Haec sancta uirgo multis & signis & miraculis tam in uita quam post mortem claruit, & omnium uirtutum Dominae suae dum adhuc uiueret conscia & cooperatrix semper fidelissima fuit, eiusque sanctissimam conuersationem, quam in tantum praualuit, in omnibus imitari studuit, pauperumque singularis aduocatrix fuit.

Eodem anno Iuanus, abbas huius monasterij Sponheimensis v. l. senio & diuturna infirmitate grauatius diem clausit extremum, & obiit 4. calend. Decembris: Sepultus in claustrum monasterij cum fratribus suis, sub cuius regimine obseruantia regularis disciplinae vltimis annis deficere cepit.

40 DE IOHANNE, SEPTIMO HUIUS MONASTERII ABBATE; qui praefuit annis 12. mensibus 4. diebus 21. & gestis illius temporis circa hunc locum.

MORTUO atque sepulto Iuano huius monasterij Sponheimensis 6. abbate, post maturam inter se habitam deliberationem fratres in unum conuenerunt, animo & intentione nouum super se constituendi Pastorem: inuocatoque auxilio Spiritus Sancti anno praenotato Dominicae incarnationis MCCLII. indictione x. in vigilia S. Andreae Apostoli, hoc est, 3. Calend. Decembris in abbatem unanimiter elegerunt Iohannem monachum, huius cenobij Cantorem, qui praefuit annis 12. mensibus 4. diebus XXI. uir bonus & simplex, filius cuiusdam nobilis de Schonberg, qui in puertia sua sub Iuano praefato

50 Abbate parentum instantia & oblatione ad religionem venit, & multo tempore Cantoris officium gessit. Ordinatus autem in abbatem reperit obseruantiam regularis disciplinae paulatim deficere, sed eam in pristinum feruorem reducere non potuit propter malitiam temporis & mores improborum. Sicque successiue ab ipso tempore usque ad reformationem nouissimam (quae nominatur a loco ubi cepit Bursfeldensis) obseruantia monasticae puritatis, in hoc monasterio repescens & deficiens, per annos c. c. minus curata fuit, quanquam aliquoties interea reformatio tentata fuerit, sed ad effectum stabilem non peruenit. Ceperunt enim monachi habere peculium, & paulatim semper in deterius cadere, donec ex toto defecerunt.

Templi S. Georgij reaedificatur.

indigentia ad S. Georgij templum.

Christianus archiepiscopus Moguntinus moritur, cui Gerardus successit.

Iuanus abbas moritur. Obseruantia disciplinae deficit.

Iohannes von Schonberg abbas.

Disciplina cellatur.

Trithem

MCCLIII.

Templi S. Georgii con-
tinuatio,
Ventus ve-
hementis.

Iohannes Abbas anno regiminis sui primo inceptum opus S. Georgii martyris ecclesia in Dalen aliquandiu continuauit, quod tamen postea imperfectum dimisit. Eodem anno magnus & validus in his regionibus ventus fuit, qui arbores & aedificia multa subuertit in diuersis locis.

MCCLIIV.

Conradus rex moritur.
Conradinus succedere in Apulia regno non permittitur.

Conradus Rex filius Friderici Imperatoris II. moritur, quo defuncto Conradus filius eius, quem Longobardi Conradinum appellarunt, succedere in regno Apuliae, tanquam legitimus haeres cupiens, Papae machinatione repulsus est, & Carolus Comes Andegauensis per dolum introductus: vnde Conradinus cum maximo exercitu Apuliam ingressus, in prima congressione Carolus cum auxilio Papali victus est. Post victoriam nostris praedae & spoliis inhiantibus, refumtis viribus subito super eos Carolus irruens, victores vicit, multosque interfecit, alios cepit, alios fugauit. Ibi Conradinus cum multis nobilibus captus, capite truncatus est: in quo Friderici secundi & Ducatus Sueuorum generatio defecit. Erat autem Conradinus adolefcens omnium pulcherrimus, qui consilio Papae, ob inuidiam Teutonicis nominis & maxime aui sui Friderici Imperatoris nostri, cum multis Comitibus & Nobilibus peremptus fuit.

Conradinus interficitur.
Inuidia papae.
Abbas S. Iacobi ecclesiam in Schornsheim abrenauit.

Eodem anno Godescalcus Abbas sancti Iacobi Moguntinus, de conuentus sui consensu & Gerardi archiepiscopi Moguntini, contulit Capitulo & Canonicis maioris ecclesiae Moguntinae pro augmento praebendarum ecclesiam Parochialem in Schornsheim cum decimationibus, prouentibus & omnibus attinentiis suis, sicut patet in his literis:

Copia donationis.

Honorandis viris & dilectis in Christo, Praeposito, Decano, totiq. Capitulo Moguntino, Godescalcus Dei gratia Abbas, totusque conuentus monasterii S. Iacobi Moguntinensis, orationum munus & paratam ad obsequia voluntatem. Cum ad mentem reducimur debita meditatione, quam liberalis, quam magnifica exstiterit tempore sua opulencia ecclesia Moguntina circa nos & alias ecclesias, quae de visceribus eius prodeuntes, per eam in multa rerum temporalium sunt ubertate plantatae atq. fundatae, vix quicquam excogitare possumus, vnde eidem vicem debitam impendere valeamus. Vt tamen ad reuelationem matris inopie, cui nos occasione negotii ecclesiae, turbatio terrae generalis inuoluit, aliquid saltem minutum nostra tenuitas offerat, sicque filialis seruator deuotionis & debita in nobis compassionis effectus clarius eluceat, ecce ecclesiam parochialem in Schornsheim vestrae Diocesis, cuius collatio ad nos spectat cum iure patronatus & vniuersis prouentibus, in augmentum praebendarum vestrarum vobis & vestris successoribus voluntate concordis & animo liberali in perpetuum donamus possidendam. Itaque quod cum primum illam vacare contigerit, ipsam vestris communibus visibus applicetis. In cuius facti memoriam aeternam & perpetuam firmitatem praesentes literas vobis donamus vestrorum sigillorum munimine roboratas. Actum anno Domini MCCLIIV. in die beati Barnabae Apostoli. Quam donationem Gerardus archiepiscopus Moguntinus eodem anno in vigilia S. Iacobi Apostoli per literas confirmauit.

Ecclesia in Osternach donat abbas S. Disibodi Moguntinensis.
Copia donationis.

Simili quoque modo eodem anno Otto abbas & conuentus S. Disibodi, ordinis S. Benedicti, Moguntinae diocesis, ecclesiam in Osternach Canonicis & Capitulo maioris ecclesiae Moguntinae contulit, eisque literas desuper huiusmodi dedit:

Reuerendis ac dilectis in Christo, Praeposito, Decano, totiq. Capitulo Moguntino, Otto abbas & conuentus S. Disibodi, ordinis S. Benedicti, Moguntinae diocesis, cum filialis deuotionis affectu paratam ad obsequia voluntatem. Cum decorem eximiae honestatis vestrae Ecclesiae, matris nostrae, quae insignis effulget & mirifici splendore operis excellentia dignitatis, paucitas ministrorum obsuset, cupientes in aliquo, prout filialis deuotionis compassione tenemur, deformitatem huiusmodi defectum redimere, ac vnius saltem obiectione ministri chori vestri ministerium redimere: Ecce Ecclesiam parochialem in Osternach, vestrae Diocesis, cuius collocatio ad nos spectat cum iure patronatus & vniuersis pertinentiis suis, quas pastor hucusque percipere consuevit, saluis aliis quae Ecclesia nostra in ipsa villa habet & habuit, de consensu vnanimi liberaliter sic donamus, ut cum eam primo vacare contigerit, vniuersos prouentus ipsius, quae super competentes praebendam perpetui vicarii eiusdem ecclesiae, per vos deinceps insinuendi, superesse poterunt, ad praebendam perpetui Vicarii in vestra ecclesia, nomine nostra Ecclesiae seruituri, totaliter conuertatis. Itaque quod ego Otto & mei successores Abbates, vicariam ipsam semper libere conferamus personae honestae & choro vituli sacerdoti, qui, prout alij Ecclesiae vestrae Vicarii, choro debito seruitio & Decano obedientia sit astrictus. In cuius facti memoria & perpetua firmitate praesentes literas sigillis nostris duximus roborandas. Actum anno Domini MCCLIIV. Hanc donationem Gerardus archiepiscopus Moguntinus eodem anno cal. Ianuarii per suas literas confirmauit, pontificatus sui anno 3, quas Capitulo Moguntino tradidit.

Eodem anno contigit quoddam in Colonia factum Alberti Magni ordinis praedicatorum,

Oper
Histor

dicatorum; quod recitat Iohannes de Becka clericus in Chronicis suis, de gestis Pontificum Traiectensium & Comitum Hollandinorum, sic dicens: *Appropinquante Epiphania Domini Rex Wilhelmus migravit ad Coloniam, ut ibidem in honore trium Magorum hostiam laudis solenniter immolaret. Fuit autem illis diebus regens & legens ibidem dominus Albertus, Ratisponensis postmodum episcopus, de ordine Prædicatorum, magnus in necromantia, maior in Philosophia, sed maximus in Theologia, qui Regem rogabat humiliter, quatenus in die solenni secum discumbere dignaretur. Rex autem sperans aliquod prodigiale signum videre, petitioni eius concessit. Finitis ergo Missarum solennibus, Rex ad conuentum Prædicatorum properavit, quem Albertus lete suscipiens extra domum duxit in quendam hortum monasterio contiguum, in quo reperit ministros miræ pulchritudinis, qui omnia conuiuio necessaria preparauerunt. Erat autem diebus istis hyems asperrima, & tota superficies terra niuibus cooperta. Quapropter omnes contra Magistrum murmurare ceperunt cum Rege exsistentes, quod in tam horrendo frigore conuiuias suos extra domum sine foco in hortu prandere iussisset. Verum postquam Albertus una cum Rege ad mensam sedisset, locatis singulis secundum statum suum, expectantes escam inferri, ecce subito omnis illa niuis & glaciæ immensa congeries in momento disparuit, & æstiuæ calor emicantibus solis radiis feruenter inualuit, produxitque subito terra gramen, & mira venustate flores tam in arboribus quam in gramine ipso apparuerunt. Mirares. Vnaquæq; mox arbor eiusdem horti fronduit, floruitque, fructumque subito maturum produxit. Vineæ florens odorem suauitatis dedit & recens uuas in ubertate magna coram omnibus instanti procreauit. Multitudo quoque, auium diuersi generis visa est, quæ applaudentibus alii vario cantu garrundo cominus letificabat, ut non Ianuarii sed Maii potius tempus aut Iunii assuisse putaretur. Mox enim longus algor hyemalis frigiditatis prorfus euanuit, & feruor æstiuæ caliditatis intantum efferebuit, ut nonnulli discumbentium vestes, quibus erant induti exsere propter calorem nimium cogenerentur, & plerique, umbram vario ingenio sibi preparauerunt. Ministri autem erant iuuenes pulcherrimi, atares & nimium formosi, omnibus, considerantibus incogniti, qui cibum & potum in multa varietate & copia abundantissime (nesciebatur unde) cum maxima honestate & morum disciplina inferebant. Mirabantur omnes cū letitia magna, cernentes mirabilia tanta, qualia ante non viderunt. Expleto tandem conuiuio turba ministrorum omnis subito disparuit, cantus autem omnino siluit, viriditas arborum graminumque subito aruit, copia niuis iterum rediens faciem terræ cooperuit, tantumque, confestim frigus inhorruit, ut omnes qui vestes duplices ante deposuerant, præ nimio calore sudantes, nunc frigore nimio tacti resumptis vestimentis ad ignem redire quantocius festinarent. His peractis Albertus locum impetrauit à Rege pro fratribus suis in Traiectensi ciuitate ad construendum cœnobium, cum libertate & donariis auri & argenti multis. Hæc Iohannes supradictus in præfatis Chronicis Traiectensium scripsit, quæ an vera sint an falsa, non est nostri propositi hoc in loco velle iudicare.*

Miraculum magiciu Alberti Magni.

Eodem anno in mense Februario colligauerunt se perpetuis temporibus firmissimo fœdere Wormatienses cum Moguntinensibus, qui priscis antea multis annis hostilitates & inimicitias ad inuicem diu exerceuerunt.

Fœdus inter Wormatienses & Moguntinos initum.

His quoque temporibus Emicho Comes de Liningen omnino laborabat occulte, ut Richardum episcopum Wormatiensem caperet & abduceret, qui tamen auxilium ciuium suorum implorans Wormatiam intronissus est, stante nihilominus inter episcopum & Comitem dudum concepta discordia ad plures dies.

Emicho comes de Liningen in studio perit episcopo Wormatiensi.

Magnus istis temporibus tumultus in Regno fuit, & variæ dissensiones; quia non omnes Wilhelmum pro Rege Romanorum suscipere voluerunt.

Wilhelmus rex non acceptus ab omnibus.

Eodem anno castrum quod Richenstein dicitur iuxta Rhenum, non longe à Bingen captum fuit.

Richenstein castrum capitur.

Eodem quoque tempore cum Wilhelmus Rex in partibus inferioribus moraretur, Moguntia & reliquæ istarum partium ciuitates quæ ei adhaerant, nullum contra aduersarios habebant defensorem. Unde conuenientes in Moguntia proceres ciuitatum Wormatiæ, Bopardiæ, Wesaliæ, Bingiæ, Oppenheim, Friedbergiæ, Franckfordiæ, Geilnhausen, Frislaræ, & quarundam aliarum in die sanctæ Margarethæ virginis & martyris, fœdus pacem & concordiam inierunt anno pranotato, & omne thelonium, quod circa Rhenum habebant, pro bono pacis conseruando deposuerunt: quanquam pleræque earum grauibus essent debitis inuolutæ, propter bella & incommoda quæ passæ erant multa, tempore schismatis post depositionem Friderici Imperatoris secundi.

Confœderatio ciuitatū.

MCCLV.

Hoc anno, qui fuit Iohannis abbatis tertius cum esset Rex Wilhelmus in Wormatia, vxor eius Regina quadam die in mense Decembri ad castrum, quod Trifels appellatur, pergere cum honesta comitiua statuit. Quod percipiens Hermannus quidam miles de Rieperg, ipsam Reginam cepit in itinere, & Comitum de Waldeck cum ea, spoliataque

Regina & comes de Waldeck captiui.

Trithe

Oper
Histor

omnibus elenodiis suis duxit captiuam ad Rieperg, quam, ut oiteaquam aliquandiu detinuisset, abire permisit.

Abbas Blidenstadiensis ecclesiam in Kemden Capitulo Moguntine.

Eodem anno Hermannus abbas in Blidenstat ordinis nostri, Canonicis maioris ecclesie Moguntinae de consensu conuentus sui in augmentum prebendarum suarum contradidit ecclesiam parochialem in Kemde, cum omnibus prouentibus & attinentiis suis, sub testimonio literatum sigillis, suo & conuentus prefati munitatum, quas hic inferere superfluum duco; quia sub eadem forma conscripta, sicut litera abbatis sancti Disibodi super donatione Ecclesie in Osternach, quas supra posuimus. Henricus etiam abbas Fuldenensis de consensu conuentus sui eodem anno contulit ecclesie Moguntinae pro augmento prebendarum ecclesiam in Berstatt, cum vniuersis redditibus, prouentibus & attinentijs suis, sicut patet in literis desuper conscriptis, quarum datum Fuldae nonas Ianij, id est in vigilia sancti Bonifacii, Anno MCCLV.

Abbas Fuldenensis dedit ecclesiam in Berstatt.

Abbas Selgenstadiensis dedit ecclesiam Nuhem.

Starcardus quoque Abbas, Selgenstadiensis nostri ordinis, vna cum suo conuentu eisdem Canonicis Moguntinis tradidit Ecclesiam parochialem in Nuhem, cum omnibus prouentibus & vtilitatibus suis reseruato sibi suisque successoribus in perpetuum iure conferendi vicariam vnam, his prouentibus instituentiam in maiori Ecclesia Moguntina. Actum 6. Calend. Maij. Anno Domini MCCLV.

MCCLVI.

Abbas Spheimensis noluit dare Gentsingen.

Gerardus episcopus Moguntinus vna cum Canonicis Capitulo sui abbatem nostrum Iohannem & conuentum huius monasterij non parum molestantes, precibus & 10 minis sollicitarunt pro ecclesia in Gentsingen, quae omnibus modis in augmentum prebendarum cupiebant. Sed Iohannes Abbas consentire noluit, & tam minas quam proecessorum constanti animo contempsit. Verum post mortem eius tandem Petrus Abbas ipsam ecclesiam petentibus donauit, sicut inferius suo loco dicemus.

Wilhelmus rex a Frisonibus occiditur.

Eodem anno Wilhelmus cum pro corona imperij Romae ire disponderet, ac Frisones rebellantes prius domare voluisset, exercitum contra eos 5. Calend. Ianuarij produxit. Qui praecedens exercitum super glaciem ad explorandum introitum & viam inabilem contra aduersarios, super equum sedebat: & ecce glacie confracta in paludinoso rado equus ipse cum Rege paulatim immersus est, & rex nullum habens secum famulorum pene suffocatus fuit. Quod cernentes Frisones in arundinetis latitantes concurrerunt, & 10 eum, nescientes Regem, priusquam adueniret exercitus, occiderunt.

MCCLVII.

Duo reges elegantur propter discordiam.

Hoc anno, qui fuit Iohannis Abbatis nostri 5. conuenerunt Principes Imperij ad Regem nouum instituendam, ne si diutius dissimularent, ius electionis amitterent. Discordantes autem ab inuicem Conradus Colonienfis, Gerardus Moguntinus Episcopi, & Ludouicus comes Palatinus Rheni Duxq; Bauariae, Richardum Cornubiae Comitē, fratrem regis Angliae in regem Romanorum elegerunt. Arnoldus vero archiepiscopus Treuitorum cum adherentibus sibi Alfonsum regem Castellae in regem Romanorum eligens, solennes ad eum nuncios misit, consilium & auxilium promisit. At vero rex Alfonsus, vel contemnens vel non curans Romanum Imperium, nuncios magnis muneribus donatos 40 misit, promittens se cum exercitu subsequiturum: sed regno suo contentus (quia Philosophus erat, & Astronomus maximus) non venit, nec se in aliquo de regno Romanorum intromisit, praeter solum titulum, quem praeter honorem eligentium suorum, ad tempus in literis suis retinuit. Porro Richardus, praefatus Comes Cornubiae, per Conradum archiepiscopum Coloniensem ex Anglia euocatus, titulum & gubernacula imperij Romanorum assumpsit, & cum magno suorum tripudio in Ecclesia beatae Mariae semper virginis apud Aquisgranum per eundem archiepiscopum in Regem consecratus fuit. Postea fauore & suffragijs suorum Principum a Colonienfibus, Bopardienfibus, Wesalienfibus, Moguntinenfibus, Francfordienfibus, & multis alijs ciuibus, vt verus Rex Romanorum susceptus est. Vtcrius ascendens omnes in suam ditionē accepit, & multas pecunias ad habendum obedientiam impendit. Cumq; venisset vsq; Basileam, & pecuniae nimis prodigaliter expensae iam deficerent, Principes ab eo recedentes solū & desolatū reliquerunt, tacite inuenientes, se praedā sequutos fuisse non hominem. Vnde cernens se Principum auxilio destitutū nil amplius posse proficere, comisit Philippo de Falckenstein (cuius sororē ob nimiam pulcritudinem duxerat vxorem) regnū Wederaugia, Wernhero episcopo Argentinensi Alsatia, & Philippo de Hohenfels Bopardiam & Wesaliam cum attinentiis suis, assumtaque vxore in Angliam reuersus est. Emerat enim regnum pecunia, qua deficiente amplius regnare non potuit. Tempore enim quo instabat electio, Gerardus archiepi-

Richardus in Angliam reuertitur.

arch
dus,
mer
purg
Con
dibu
fuit
ferm
10
bens
Wer
dem
cum
Celle
spirit
rena
10
infra
post
cunc
tiapu
quant
ratus
Mog
chicas
30
res
ensi
quod
aut
litem
prepo
lem
conco
specia
ritual
40
nostr
vnon
dern
mula
derun
ni mo
iuxta
50
eccle
& dat
de O
bitar
se & r
petuo
frater
no sen

archiepiscopus Moguntinus à duce Brunsvicensi tenebatur captivus ; quem ipse Richardus pro marcis octo millibus ea conditione redemit, vt vocem eius in electione obtinere mereretur. Quod & factum est. Absolutus enim à custodia diè archiepiscopus præfatus à Marpurg ad Francofurdiam transiit, & Richardum in regem Romanorum elegit.

Archiepiscopus Moguntinus captus.

Anno præscripto VI. idus Nouembris obiit Richardus episcopus Wormaciensis, cui Conradus de Durchein Decanus Moguntinensis succedens, præfuit tantum hebdomadibus tribus & obiit, in ecclesia Moguntina ante altare S. Petri sepultus. Post hunc electus fuit Euerhardus de Badenbergh præpositus ecclesie S. Cyriaci in Nuhusen, & præfuit annis ferme xx. habuitq; discordiam cum ciuibus.

Richardus episcopus Wormaciensis moritur. Euerhardus episcopus Wormaciensis.

10 Eodem anno Ludouicus comes Palatinus Rheni, filius Ortonis ducis Bauariæ, habens Mariam vxorem suam de adulterio suspectam (sicut in super. oribus diximus) apud Werden Sueuiæ morantem xv. cal. Februarij decollari fecit, ex qua nullum habuit hæredem: quod factum nimis crudele fuit visum omnibus bonis viris, & à multis reprobatum, cum ipso qui fieri mandauit & præcepit.

Ludouicus Palatinus vxorem interfecit.

M C C C L V I I I .

Hoc anno Iohannes abbas huius monasterij Petrum Priorem deposuit, & cum in Cellerarium cœnobij ordinauit, propterea quod magis ad gubernandū temporalia quā spiritualia idoneus esse videretur. Fuit enim homo (vt ipse dicitur consuevit) natus ad terrena, qui quietis impatiens externis laboribus semper inhiabat: de quo latius erit dicendū infra, vbi post mortem Iohannis abbatis nostri in eius locum referetur subrogatus. Porro post Petrum Nicolaus per abbatem Iohannem institutus est Prior huius monasterij, secundum ordinem XII. qui aliquando fuit præpositus monialium in monte sancti Ruperi apud Bingas: vir bonus, & pro regulari disciplina obseruantia satis admodum zelosus, quam tamen ad pristinum feruorem non potuit reducere: præfuit autem in officio Prioratus annis VI. & obiit.

Petrus Prior 12. deponitur.

Nicolaus Prior 13. constituitur.

Eodem anno ecclesia S. Catharinæ in Oppenheim per Gerardum archiepiscopum Moguntinum in ecclesiam erigitur parochialem, vt patet in literis quæ sequuntur.

Ecclesia parochialis in Oppenheim. Capita fundationis.

Gerardus Dei gratia sanctæ Moguntinæ sedis archiepiscopus sacri imperij per Germaniam Archicancellarius. Cum ad mandatum serenissimi Domini nostri, Romanorum regis illustris, per antiquiores & meliores incolas (reuelatis antiquis & veris limitibus, qui Moguntinam diocesim à Wormaciensi distinxerunt, quanquam per igneam fuisse in parte conuulsi) existerit liquido declaratum, quod nona ciuitas in Oppenheim in nostra sit diocesi constituta, ac populus ciuitatis eiusdem numero & auctoritate inter antiquos excruerit (Domino adaugente) quod ipsam deceat imo expediat ob animarum salutem singularis ac proprii rectoris regimine gubernari. Nos de consilio & consensu capituli nostri & præpositi S. Victoris Archidiaconi loci, ecclesiam S. Catharinæ in ipsa ciuitate fundatam, in parochialem ecclesiam eligimus, facimus & creamus, ipsamque iure & honore parochialis ecclesie insignimus: concedentes eidem vt proprii baptisterij usum habeat pro suis paruulis baptizandis; nec non cimiterij speciale ad commodum sepulture: turas etiam habeant & ordines speciales, qui ea quæ sunt iuris spiritualis promoueant & disponant. In huius facti testimonium ad debitam firmitatem præsens scriptum nostrum & capituli nostri ac præpositi S. Victoris præfati sigillis fecimus communiri. Datum Moguntia v. nonas Iulij, anno Domini MCCLVIII.

Oppenheim nona ciuitas.

Oppenheim S. Rufus episcopus.

Eodem anno canonici maioris ecclesie Metensis omnia bona sua habuerunt in Odernheim (vbi S. Rufus quondam episcopus Metensis, vltq; in præsentem diem manet tumulatus) canonicis maioris ecclesie Moguntinæ pro MXL. libris monete Metensis vendiderunt, sicut patet ex literis desuper confectis & sigillatis, quarum Datum est anno Domini MCCLVIII. cal. Iulij.

M C C C L I X .

Anno Iohannis abbatis nostri VI. monachi ordinis nostri de monasterio S. Disibodi iuxta Sobernheim, mortuo Otrone abbate suo per Gerardum archiepiscopum & maioris ecclesie Moguntinæ canonicos, tamquā fundatores eiusdem loci eliminati & expulsi sunt, & datum est ipsum cœnobium ordini Cisterciensi vsq; in præsentem diem. Venientes igitur de Otterburg Wormaciensis diocesis monachi & conuersi ipsum locum primitus inhabitare cœperunt, constituentes sibi primum ordinis sui abbatem nomine Iohannem, qui se & monasteriū suū ecclesie Moguntinæ, quasi pro gratitudine accepti beneficij, in perpetuum obligauit singulis annis centum maltris siliginis, vt patet in copia quæ sequitur:

Cœnobium S. Disibodi datur Cisterciensibus.

Reuerendis & dilectis in Christo, Wernbero præposito, Iohāni Decano, totiq; capitulo Moguntino, frater Iohannes dictus, abbas & cœuentus monasterij S. Disibodi, Cisterciensis ordinis, orationes in Domino sempiternas. Cum vos vna cum venerabili Domino & Patre nostro Gerardo archiep. Mog. monaste

Copia obligacionis.

Trithem

Opera
Historia

rium S. Disibodi tunc ordinis S. Benedicti, ab ecclesia Moguntina fundatum, ex certis causis nobis et per nos ordini nostro donandum duxeritis. Ne ingrati videamur tanta gratia per vestram nobis facta benignitatem, restaurantes immensis muneris eiusdem memoriam sempiternam, vniuersitati vestrae promissimus liberaliter et constanter, et nos successoresque nostros obligatos esse volumus, quod ad ipsarum vicariarum de nouo in vestra ecclesia ordinarum, dabimus vobis de redditibus vestri monasterii singulis annis perpetuo singula quinquaginta maltra siliginis Bingenensis mensura Moguntinae, in omnem euentum, nostris expensis et periculo praesentanda, sic quod vnam vicariam instanti messe dabimus maltra siliginis quinquaginta, et ex tunc in sequenti messe proxima, et deinceps ad vnam vicariam singulis annis perpetuo dabimus siliginis siccae et absque palea centum maltra praedicta mensura Moguntinae (sicut dictum est) praesentanda sub nostro periculo et expensis, inter duo festa, assumptionis videlicet Mariae et Natiuitatis eiusdem. Adicientes quod cum primum habuerimus extra aliquid tumentis instructa, absque omni dolo et fraude teneri nos volumus perpetuo ad decudendum curium vestrum, quod vobis creuerit in Monzechen singulis annis tempore vindemiarum, cum rescriptis fuerimus, ante cellarium vestrum Moguntiam in nostris curribus et expensis: ita tamen ut si aliquis infortunus euentus acciderit, simus penitus excusati. Et ad horum debitam firmitatem concedimus praesens scriptum, Dominorum in Eberbach et Otterburg abbatum, de consensu et scientia conventuum eorundem, ac nostri monasterii sigillorum munimine roboratum. Actum Moguntiae, anno Domini MCCLIX, pridie nonas Martii.

Vides quemadmodum canonici maioris ecclesiae Moguntinae, ut praebendas suas facerent pinguiore, monasterium quod antea ordinis nostri erat liberissimum, Cisterciensibus pro centum maltris siliginis in feruitutem annuam vendiderunt, non in paruum ordinis nostri iacturam, iniuriam et opprobrium, immemores beneficii ab Ottone eiusdem monasterii abbate, nostri ordinis ultimo, ante quadriennium percepti, qui eis parochialem ecclesiam in Osternach cum insigni libertate tradiderat, cum omnibus prouentibus in perpetuum possidendam.

Albertus Magnus episcopus Ratisbonensis.
Gerardus archiepiscopus Moguntinus mortuus.
Wernerus succedit.
Ludouici Palatini secundae nuptiae.
Wormatiensium hostes nobiles.

Eodem anno Albertus Magnus prouincialis, ordinis praedicatorum, prouisione Alexandri Papae quarti factus est episcopus Ratisbonensis in Bauaria.

MCCLX.

Gerardus archiepiscopus Moguntinus obiit, cui Wernherus de Falckenstein maioris ecclesiae Praepositus succedens praefuit annis XXI. mensibus vi. qui ecclesiam suam optime rexit, et redditibus ornatibusque mirifice eam ampliavit.

Eodem anno Ludouicus comes Palatinus Rheni (de quo supra diximus) qui filiam Ducis Bauariae Mariam uxorem suam occiderat, aliam duxit uxorem, filiam Contradiucis Poloniae, nomine Annam ex qua genuit filiam nomine Agnetem, et Ludouicum filium, elegantem virum, de quo postea suo loco erit dicendum.

Eodem quoque anno Iacobus de Lapide et Simon de Guntheim militares, contra Wormacienses graues inimicitias gerentes, multos ex ciuibus tenebant captiuos: sed postea inter eos concordia facta est, et captiui pecunia interueniente dimissi.

MCCLXI.

Inundatio maxima.

Hoc anno, qui fuit Iohannis abbatis nostri IX. maxima inundatio aquarum fuit in his regionibus, et Rhenus intantum excreuit, quod domos et aedificia multa subuerterit. Homines etiam circa Rhenum habitantes, nimio terrore percussi, relictis domibus suis multi ad montium praesidia confugerunt.

Dissensio Coloniaensis.

Maxima his temporibus inter Engelbertum archiepiscopum et ciues Coloniaenses dissensio fuit, quae multis annis non sine damno vtriusque partis perdurauit.

MCCLXII.

Magus quidam mirabilia fecit.

Anno Iohannis abbatis huius monasterii X. venit quidam homo ex partibus inferioribus ad terras istas, qui vocabatur Magister Theodo Magus et praestigiator admirabilis, qui multa et incredibilia fecit prodigia. Nam in oppido Creutzenacht coram omnipopulo publice in foro caput famuli sui amputauit, quod post spatium vnus dimidiae horae corpori iacentis restituit. Cum canibus in aere quasi ad venandum ambulare videbatur, ascendens atque descendens, et clamans in altissimis quasi a remotis. Armatum hominem deuorasse putabatur. Currus quoque lignis seu scaeno oneratos cum equis deuorauit, sicut nescientes modum putabant. Alia quoque stupenda fecit, quae scribi hoc in loco superfluum duxi.

Philippus de Hohenfels excommunicatur.

Eodem anno Wernherus archiepiscopus Moguntinus excommunicauit Philippum de Hohenfels, et terram suppositam interdicto propter nimias et indiscretas exactiones, quibus in be-

in bonis clericorum Moguntinæ ciuitatis in suo dominio positis faciebat, & grauis inter eos fuit exorta turbatio.

M C C L X I I I.

Hoc anno, altera die post Epiphaniam Domini, tempore Richardi Romanorum regis, in monte S. Iacobi facta est concordia inter Philippum de Hohenfels supradictum, & prælatos ecclesiæ Moguntinæ, & sub pœnis proscriptiois & alijs cœsuris terribilibus confirmata, vt patet in literis de super confectis, quas propter prolixitatē nimiam omisimus.

Reconciliatio Moguntinensis.

His etiam temporibus inter archiepiscopum & ciues Colonienſes longa & grauissima dissensio fuit, isto libertates ciuium ad se trahere cupiente, illis vero pro libertate fortissime pugnantibus. Tandem ciues archiepiscopum suū Engelbertum & Theodericum de Falckenburg fratrem eius capientes ad pacem compulerunt.

Dissensio Colonienſis & eiusdem reconciliationis.

M C C L X I V.

Nicolaus Prior huius monasterij XIII. hoc anno calend. Ianuarij obiit, vir bonus & amator disciplina regularis, post quem XIV. Prior est institutus monachus quidam, Otvinus nomine, vir sapiens & valde notabilis; qui præfuit in officio prioratus annis XII. & libenter reformasset colapsam disciplinam monasticam, sed propter malitiam temporum parum proficere potuit.

Prior 13. mo ritur, & 14. instituitur.

Eodem anno fratres Eremita, ordinis S. Augustini, Wormaciam intrantes monasterium ædificare cœperunt, quod perficientes inhabitant vsq; in hunc diem.

Augustiniani Wormacienſes. Ioannes abbas 7. moritur.

Eodem quoq; anno XI. cal. Maij obiit Iohannes huius monasterij Sponheimensis abbas VIII. sepultus in medio chori, ante gradus presbyterij.

DE PETRO OCTAVO HUIUS MONASTERII SPONHEIMENSIS abbate, qui præfuit annis XXV. & mensibus tribus, & de varijs gestis illius temporis.

IOHANNE autem abbate mortuo atque sepulto, cum ad nouum Pastorem ecclesiæ viduata eligendum fratres huius monasterij, qui tum erant cōuenissent, grauis subsequuta fuit turbatio. Duo enim per dissensionem fuerunt electi. Petrus qui Cellerarius erat (de quo supra diximus) vnam partem conuentus pro se habuit, & Wilhelmus monachus, qui Cantoris gerebat officium, alteram pro se partem eligentium obtinuit. Cumque grauis contentio inter vnus cœnobij huius partes, oriretur, & quelibet pars suum electum conaretur defendere, Petrus qui erat homo astutus, pristina officij sui auctoritate vsus, ingeniosa adinventione familiarium stipatus carerua, abbatiam potenter inuasit, seque in omnibus pro abbate gessit. Porro Wilhelmus ad Simonem comitem Sponheimensem confugit, Petrum grauius accusans, comitis auxilium pro abbatia sibi debita implorauit. At vero comes Simon partes Wilhelmi primo quidem fouere atque defendere laborauit, qui tamen postea causam totam in manus Wernheri archiepiscopi Moguntini resignauit. Durauit autem ista contentio ad anni spatium, non sine damno rerum monasterij temporarium & grandi periculo animarum. Tandem Wernherus archiepiscopus Moguntinus vtrumque ad se vocans electum, & modum formamque electionis, simulque & zelum eligentium diligenter examinans, Wilhelmum repudians Petrum in abbatem huius cœnobij confirmauit.

Dissensio in electione abbatis. Duo abbatet.

M C C L X V.

Hoc anno post longam discordiam, Petrus tandem (sicut diximus) à Wernhero archiepiscopo Moguntino, repudiato Vwilhelmo, in abbatem huius monasterij confirmatus est, fuitque VIII. in ordine abbatum, & præfuit annis XXV. & mensibus IV. homo satis astutus & externis plus deditus quam spiritualibus. Erat autem oriundus ex Moguntia, qui postquam literis aliquandiu dedisset operam, ad monasterium venit, & sub Iuano abbate monachus factus est, à quo postea Prior (sicut diximus) ordinatus est, ac deinde Cellerarius, postremoq; abbas. Iste Petrus ecclesiā parochialē in Gertzingen in pago Nachgau, quæ ex donatione nobilis quondam viri Vdonis monasteriū nostrum per annos CXXXVIII. pacifice possederat, in primo cōfirmationis suæ anno statim dedit capitulo maioris ecclesiæ Moguntinæ cum omnibus prouentibus suis, vt patet in his literis:

Ecclesia in Gertzingen alienatur.

Reuerendis ac dilectis in Christo præposito ac Decano, totiq; capitulo ecclesiæ Moguntinæ, Petrus Dei gratia electus & confirmatus in abbatem monasterij Sponheim, salutem & cum obsequio deuotas orationes in Christo. Vt per nostræ subuentiois auxilium, (qua matri nostræ digne ac reuerenter adesse tenemur) præbendarum vestrarum tenuitas in aliquo reletetur, & per vos etiam beato Mar-

Copia donationis.